

SLOVENSKÁ
FILHARMÓNIA

STARÁ
HUDBA

— SH —

09. 06. 2026 | utorok | SH3
Koncertná sieň SF | 19.00

77. KONCERTNÁ SEZÓNA

LE NUOVE MUSICHE

JÖRN HINNERK ANDRESEN *dirigent*

JAKUB MITRÍK *umelecký vedúci*

JÁN KRUŽLIAK *barokové husle*

PIERRE PITZL *viola da gamba*

MAURO COLANTONIO *viola da gamba*

JÁN KRIGOVSKÝ *violone*

MATTHIJS LUNENBURG | MARTIN BOLTERAUER *cink*

ROBERT SCHLEGL | RAMON MARQUES | DAVID YACUS |

TURAL ISMAYILOV *trombón*

PETRA SZOVÁK *dulcián*

MAREK ČERMÁK *organ*

LE NUOVE MUSICHE ZBOR

ZUZANA BADÁROVÁ | HILDA GULYÁS *soprán*

FILIP DÁMEC | YOSEMEH ADJEI *alt*

MARKUS MIESENBERGER | CHRISTIAN VOLKMANN |

MATÚŠ ŠIMKO *tenor*

FILIPPO TURKHEIMER | TOMÁŠ ŠELC | DÁVID HARANT |

VÁCLAV JEŘÁBEK *bas*

Ján Šimrák (? – 1657)

Singet dem Herren ein neues Lied

8'

Siehe, wie fein und lieblich ist's

8'

Zachariáš Zarevúcky (1605 – 1667)

Meine Seele erhebt den Herren

5'

Giovanni Gabrieli (1557 – 1612)

***Symphoniae sacrae – Liber secundus* (1615)**

Quem vidistis pastores

8'

Zachariáš Zarevúcky

O Jesu mi dulcissime

4'

Der Tag, der ist so freudenreich

4'

Ján Šimrák

Nach dir, Herr, verlanget mich

4'

Giovanni Gabrieli

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

<i>Buccinate in Neomenia tuba</i>	4'
<i>Misericordia tua, Domine</i>	4'
<i>In ecclesiis benedicite Domino alleluia</i>	7'

Ján Šimrák

<i>Ach Herr, wie sind meiner Feinde so viel</i>	7'
---	----

Giovanni Gabrieli

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

<i>Suscipe, clementissime Deus</i>	4'
<i>Surrexit Christus et Dominus de caelo intonuit</i>	4'
<i>Jubilate Deo omnis terra</i>	5'

S podporou:

GESAMTKUNSTWERK

Nadácia SPF

Životné osudy dvoch organistov – **Jána Šimráka st.** (Johann Schimrack d.Ä., ? – 1657) a **Zachariáša I. Zarevúckeho** (Zacharias Zarevutius I., ca 1605 – 2. 2. 1667) sú spojené s bohatou a pomerne dobre prebádanou hudobnou kultúrou 17. storočia, prekvitajúcou v regiónoch dnešného severného Slovenska. Ján Šimrák bol vychýrený organista v Spišskom Podhradí (hist. Kirchdrauff, Warallia), v strednej časti Spišskej stolice v rokoch 1630 až 1657. Pochádzal z rodiny evanjelického farára priamo zo Spiša. Jeho otec Benedikt Šimrák pôsobil v Spišskej Belej, Spišskom Podhradí a napokon v Poprade.

Zachariáš Zarevúcky bol nemenej známy organista v slobodnom kráľovskom meste Bardejove (hist. Bartfeld, Bártpha) v severnej časti Šarišskej stolice. Pochádzal z rozvetvenej rodiny evanjelického farára Mateja I. Zarevúckeho pôvodom z Lip-tova, z Ružomberka. Svedčí o tom aj jeho priezvisko *Zarevúcky*, ktoré je vlastne toponymum odkazujúce na ľavostranný prítok Váhu – rieku Revúcu. Obidvaja organisti sa určite poznali a poznali navzájom svoju hudbu.

Šimrák i Zarevúcky pôsobili na severe Uhorského kráľovstva v čase, keď tu boli v hospodársky rozvinutých mestách už plne etablované myšlienky humanizmu a reformácie. Pod ich vplyvom sa rozvíjala urbánna hudobná kultúra vo viacjazyčnom prostredí; znela tu nemčina, slovenčina, poľština, maďarčina (historické dialekty jazykov) a úradná reč – latinčina. Dôkladne organizovaný hudobný život bol založený na spolupráci hudobníkov a žiackych speváckych zborov. V latinských školách sa denne vyučovala hudobná výchova. Študenti spievali pravidelne v kostoloch a na rôznych celomestských slávnostných podujatiach.

Zo skladateľského odkazu organistov Jána Šimráka a Zachariáša Zarevúckeho sa zachovala ich duchovná viachlasná hudba. Nepoznáme ich autorizovanú inštrumentálnu hudbu pre organ. Poznáme však unikátne svedectvá o ich výnimočných interpretačných schopnostiach.

Šimrák a Zarevúcky komponovali v ranobarokovom štýle hudby cirkevnú, skladby viachlasné a koncertantné, polyfonické a polychorické na latinské aj nemecké biblické texty. Zachovali sa od nich omšové ordináriá, omšové propriá (introity, graduály), nemecké duchovné piesne, chorály i žalmy, z liturgických hodín antifóny a magnifikaty. Ich hudba na latinské texty sa vyznačuje skôr zdržanlivosťou a konzervatívnejšími motetovými kompozičnými postupmi. Pre ich hudbu na nemecké texty je však charakteristická technika nazývaná *musica poetica*, založená na učení o hudobnorétorických figúrach. Podľa tohto učenia mala hudba schopnosť vyjadriť určitý „obsah“ (náuka o skladbe) a zároveň štruktúra hudby podliehala poriadku a zákonitostiam (náuka o kontrapunkte).

Od **Jána Šimráka st.** sa zachovalo 54 vokálno-inštrumentálnych diel v rukopisných hudobných prameňoch (časť z nich len nekompletné). Z nich osobitne zaujímavú skupinu tvoria dvojzborové motetá na nemecké texty. Patrí k nim aj žalmové moteto ***Singet dem Herren ein neues Lied*** (Spievajte Hospodinu novú pieseň), ktoré sa zachovalo v levočskom tabulatúrnom zborníku s datovaním – zapísané bolo 13. januára 1642 v mestečku Ľubici (pri Kežmarku). Šimrák tu zhudobnil text oslavného, radostného charakteru, prvé tri verše žalmu č. 96. Moteto začína dlhým polyfonickým, imitačným vstupom prvého, vyššie položeného zboru, ktorý vystrieda dynamický a metricky kontrastný ritornel v trojdobom metre (*tempus perfectum*). Do funkcie ritornelu je postavený významovo najdôležitejší textový úryvok – úvod *Singet dem Herren ein neues Lied*; ten sa zopakuje dvakrát, v expozícii a v závere skladby. V dvojzborových pasážach sa štvorhlasné zbory striedajú v krátkych časových odstupoch, ako keby si odpovedali navzájom (technika antifonálnych výmen). V súvislosti s ritornelom je dôležitý v rukopise vyznačený pokyn „Forte“. V tom čase boli dynamické označe-

nia „Pian“ a „Forte“ už bežne používané, hlavne v duchovných koncertoch.

Oslavné žalmové texty patrili v celom 17. storočí k často zhudobňovaným textovým vzorom. Nájdeme ich napríklad u Samuela Scheidta či Heinricha Schütza. Pôsobivou osemhlasnou dvojzborovou skladbou Jána Šimráka je žalm ***Siehe, wie fein und lieblich ist's*** (Hľa, aké dobré, aké milé je to, žalm č. 133 s nadpisom *Požehnanie bratskej lásky*). Zapísaný bol 14. januára 1642 v Ľubici. V dejinách hudby 17. storočia patril tiež k veľmi často zhudobňovaným žalmom (Schütz, Scheidt, Grimm, Michael, Praetorius). Ján Šimrák si zvolil v prípade žalmu *Siehe, wie fein und lieblich ist's* kompozičný princíp *cori spezzati* s klasickou jednočastovou štruktúrou, s vypísaným generálnym basom. Oslavný charakter textu evokuje hneď expozícia, zverená v zmysle afektovej teórie prvému, vyššie položenému zboru. Skladba má výrazne gradačný charakter a je „plná“ hudobno-rétorických figúr (melodické vlnovky, pomlčky, tektonické kontrasty, prenášanie prízvuku, prietahy, agogika).

Nemenej zaujímavú skupinu skladieb Šimráka tvoria dvojzborové žalmy na nemecké texty, zhudobňujúce žalmové verše subtílnejšieho, modlitebného charakteru. Dominujú v nich prosebné, lamentózne a žalobné prvky. Takýto charakter má Šimrákov dvojzborový žalm ***Nach dir, HERR, verlanget mich meine Seele*** (žalm č. 25), ktorý nesie v sebe biblické posolstvo v *Prosbe o Božiu ochranu a odpustenie hriechov*. Podobný subtílny charakter má Šimrákov dvojzborový žalm ***Ach Herr, wie sind meiner Feinde so viel*** (Hospodine, ako mnoho je mojich nepriateľov, žalm č. 3). Podstatou skladby je opäť *cori spezzati* technika, založená na antifonálnych výmenach dvoch 4-hlasných zborov v plynulom *tempus imperfectum*. Celá skladba je pretkaná hudobnorétorickými figúrami.

Duchovná hudba organistu **Zachariáša Zarevúckeho** sa zachovala v *Bardejovskej evanjelickej zbierke hudobnín*. S určitým zjednodušením môžeme povedať, že začiatky jeho pôsobenia v nemeckom evanjelickom kantorate v Bardejove, roky 1624 – 1634, predstavujú rozhranie raného a vrcholného baroka v hudbe. V Európe v tom čase dominovali hudobní skladatelia dvoch za sebou idúcich generácií; prvú reprezentujú Claudio Monteverdi, Jan Pieterszoon Sweelinck, Michael Praetorius a druhú Girolamo Frescobaldi, Heinrich Schütz, Johann Hermann Schein a Samuel Scheidt.

Na kompozičnú techniku Zarevúckeho – a dokázateľne aj organistov v celej strednej Európe – výrazne vplývala tlačou vydaná zbierka organových skladieb *Tabulatura Nova* Samuela Scheidta. Vyšla v Halle, v roku 1624, presne v roku nástupu Zarevúckeho na funkciu organistu hlavného nemeckého evanjelického Kostola sv. Egídia v Bardejove. Do tohto slobodného kráľovského mesta prišiel po dvojročnom študijnom pobyte

v Spišskej Novej Vsi a podľa archívnych dokumentov cestoval povozom cez pohorie Branisko oddeľujúce Spiš a Šariš. Z celej jeho hudobnej tvorby určenej pre bohoslužobné účely sa zachovalo kompletne len deväť polyfonických skladieb na latinské a nemecké texty. Ďalších deväť skladieb sa zachovalo fragmentárne, ale sú natoľko poškodené, že ich nie je možné rekonštruovať.

Zarevúckeho nemecký magnifikat ***Meine Seele erhebt den Herren*** bol zapísaný do tabulatúrneho rukopisu 24. júla 1664. Na papierovej fólii je pri zápise vokálnych hlasov zaujímavosť – prilepený osobitný malý papierik, na ktorý skladateľ pripísal dva party obligátnych trombónov a generálneho basu (*Continuo*). Skladba má plynulú 6-hlasnú polyfonickú faktúru (SSAT-TB), ktorá je na niekoľkých miestach obohatená koncertantnými úsekmi pre dva soprány s inštrumentálnym sprievodom. Nepárne verše magnifikatu sa spievali jednohlasne, párne verše polyfonicky.

Mimoriadne pôsobivé je subtilne Zarevúckeho dvojzborové moteto ***O Jesu mi dulcissime*** (Ó, môj najsladší Ježišu), zapísané do tabulatúrneho zborníka 5. januára 1654. Jeho text má introvertnejší, modlitebný charakter, čo naznačuje už úvod – expozícia zverená farebne hlbšie postavenému druhému zboru. V priebehu skladby sa dva 4-hlasné zbory prelínajú v antifónálnych výmenách, čím vzniká zvukovo pôsobivá hudba. Zodpovedá to modernejšiemu kompozičnému štýlu používanému v 8-hlasných motetových skladbách, ktoré sa v 17. storočí mohli komponovať buď v staršom polyfonickom štýle alebo novšími akordicko-homofonickými postupmi a polychoricky. Takouto novšou, dvojzborovou technikou je skomponované aj Zarevúckeho 8-hlasné chorálové moteto ***Der Tag, der ist so freudenreich*** zhudobňujúce *cantus firmus* z prevzatého latinského spevu *Dies est laetitiae* (Nastal nám den veselý). Počujeme v ňom hĺbku historického gregoriánskeho chorálu spracovaného technikou imitácie, kombinovanú s *cori spezzati* akustickými efektmi, ktoré vznikli priestorovým oddelením dvoch telies od seba. Obidve zmienené motetá patria k tzv. *de tempore* skladbám, určeným na predvádzanie vo vianočnom a novoročnom období.

Duchovná hudba Jána Šimráka st. a Zachariáša I. Zarevúckeho je mimoriadne zaujímavým svedectvom o vysokom stupni domácej hudobnej kultúry v európskom priestore. Špecifikom hudobného života v regiónoch Spiš a Šariš, v ktorých pôsobili v 17. storočí, bola multikultúrnosť, teda dôkladné skĺbenie stredoeurópskej hudobnej tradície mestských kantorátov s multietnickým, predovšetkým nemecko-slovenským hudobným prostredím, ktoré ovplyvňovali i ďalšie, blízke kultúry – poľská, sliezka, maďarská, česká, moravská, resp. aj rómska či tzv. uhorská. Zaradenie tejto historickej hudby do dnešného kon-

certného života je svetovou premiérou, ktorá je o to cennejšia, že umelecké predvedenie rešpektuje historicky poučenú interpretáciu na dobových hudobných nástrojoch.

Janka Petőczová

Ústav hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied, v. v. i.
Výskum podporila agentúra VEGA, grant č. 2/0031/25

*„Keď som dorazil do Benátok, dostal som sa tam, kde som ako novic môjho umenia študoval u veľkého Gabrieliho. Nesmrteľní bohovia, aký to bol muž! Keby ho poznali starí Gréci, uctievali by ho viac než Amfióna, a keby Múzy vstupovali do manželstva, samotná Melpomené by v ňom našla zalúbenie, tak vynikal v ume-
ní hudby.“* Takto si na učňovské roky (1609 – 1613) u **Giovanniho Gabrieliho** spomínal počas svojej druhej návštevy Benátok v rokoch 1628 – 1629 Heinrich Schütz, pravdepodobne najväčší nemecký skladateľ pred Johannom Sebastianom Bachom. Gabrieli, ako poeticky píše maďarský hudobný historik Bence Szabolcsi, bol *„odvážny drsný a neoblomný duch s fantáziou túžiacou po nekonečnosti.“* Vďaka nej sa proti sebe stojace súbory menia na zápoliace orchestre podľa princípov, ktorým sa naučil zo zborovej hudby a organovej hry. Gabrieli *„hýbe, člení a mieša inštrumentálne skupiny ako pulzujúce farebné masy, v nekonečnej línii, v slávnostnej a horúcej žiare.“* Anglický cestovateľ Thomas Coryat (c1577 – 1617), ktorý navštívil Benátky v roku 1608, počul Gabrieliho uvádzať hudbu na Sviatok sv. Rocha s 20-členným zborom a približne rovnako veľkým inštrumentálnym súborom pozostávajúcim z trombónov, cinkov, viol da gamba, huslí a niekoľkých organov. Očarený Coryat napísal, že išlo o hudbu takú pozoruhodnú, zriedkavú, ohromujúcu, strhujúcu a výnimočnú, že nič podobného jakživ nepočul. Táto hudba nemohla vzniknúť nikde inde v Európe.

„Som pápežom všade, okrem Benátok,“ postažoval sa v 80. rokoch 16. storočia Gregor XIII. (1502 – 1585) na sebavedomie nezávislej Benátskej republiky. Tá v Gabrieliho dobe stále prostredníctvom obchodu, diplomacie a vojenskej sily ovládala veľkú časť Stredomoria a v svetskej i cirkevnej architektúre, maliarstve, sochárstve i hudbe dokázala vytvoriť kultúru, ktorá vyjadrovala túto dominantnú pozíciu spojením novosti, zvodnosti, okázalosti a rafinovanosti. Predpoklady pre rozvoj umenia v meste na lagúne, ktoré priťahovalo návštevníkov z celej Európy, vytvorilo spojenie silnej ekonomiky, politického systému inšpirovaného antickým Rímom a liberálneho prostredia. Benátky boli aj pre hudbu oázou slobody a tolerance, čo bolo zvlášť významné v kontexte prebiehajúcej protireformácie. Rím, ktorý v chrámoch žiadal obmedzenie používania nástrojov, striedmosť výrazu a dominanciu slova nad hudbou, tu nemal posledné slovo. Medzi rokmi 1550 až 1750 azda žiadne

iné mesto neposkytlo útočisko a inšpiráciu toľkým tvorcom. Benátky boli miestom, kam sa chodili hudobníci z iných európskych krajín učiť, kde sa nakupovali noty, nástroje a najímali umelci.

Centrom duchovnej hudby v meste bola Bazilika sv. Marka s vlastnou liturgiou, impozantná stavba dokončená v roku 1094. Prepojenie cirkevnej a svetskej moci v tomto mysterióznom chráme neobvyklej dispozície v tvare gréckeho kríža symbolicky ilustroval priamy vstup do svätyne z privátnych komnát dóžovho paláca. Začiatkom 17. storočia mala bazilika k dispozícii veľkorysé obsadenie – 24 spevákov, 16 inštrumentalistov a 3 organistov. Jedným z nich bol aj Andrea Gabrieli, slávny v celej Európe kvôli obdivovaným a napodobňovaným dielam pre dva a viac zborov, ktoré inšpirovali experimenty umožnené špecifickými akustickými dispozíciami Baziliky sv. Marka. Práca s viacerými inštrumentálnymi zoskupeniami a zbormi v priestore dostala pomenovanie „cori spezzati“ (oddelené zbory) a je známa aj ako polychória (viaczborovosť).

Medzi najvýznamnejších žiakov Andreu Gabrieliho patrila jeho synovec Giovanni, ktorý v roku 1587 pripravil v Benátkach na vydanie *Concerti di Andrea et di Gio: Gabrieli... libro primo et secondo*. Gabrieli, považovaný za prvého skladateľa, ktorý v partitúrach svojich diel presne špecifikoval nástrojové party, neštudoval len u svojho strýka, ale aj u slávneho Orlanda di Lassa v Mníchove. Okrem zmienenej antológie z roku 1587 Giovanni Gabrieli, pôsobiaci od roku 1584 až do svojej smrti v roku 1612 v Bazilike sv. Marka ako organista, prispel do repertoáru benátskej duchovnej hudby zbierkami *Sacrae symphoniae* (Benátky, 1597) a *Symphoniae sacrae II.* (Benátky, 1615).

Gabrieliho *Symphoniae sacrae... liber secundus* predstavujú dôležitý míľnik vo vývoji benátskej polychórie. Obsah nie je možné presne datovať, no predpokladá sa, že vznikol medzi rokmi 1597 – 1612. Kompozície z tejto posthumne vydanej zbierky boli určené na dôležité cirkevné sviatky (Vianoce, Veľká noc, Nanebovstúpenie, Sviatok Kristovho tela) a oslavy významných udalostí viažucich sa k histórii Benátok. Do prvej skupiny patria skladby ***Quem vidistis pastores?*** (C77) pre 2 zbory a 8 nástrojov a ***Surrexit Christus*** (C66) pre 3 hlasy a 8 nástrojov (2 cinky, 2 huslí, 3 trombóny) s úvodnou sinfoniou. Medzi najspektakulárnejšie udalosti v meste patrili viaceré sviatky na počesť patróna Benátok, svätého Mareka, najznámejším z nich je Festa di San Marco.

Pri podobných príležitostiach mohlo zaznievať slávnostné moteto ***Jubilare Deo*** pre 18 hlasov. Toto dielo sa mohlo uvádzať aj počas obradov Nanebovstúpenia (Festa della Sensa), v rámci ktorých sa každý rok symbolicky konali „zásnuby Benátok s morom“ (Sposalizio del Mare). Počas tohto sviatku honorácia Benátskej republiky vyplávala na more v lodi nazvanej Bucintoro poháňanej veslami otrokov, aby dóža hodil do lagúny prsteň,

pričom podľa svedectiev súčasníkov po celý čas obradu znela hudba, ktorú mestu mohol závidieť samotný Neptún.

Podobný slávnostný charakter má i 19-hlasný chválospev ***Bucinate in neomenia tuba*** (C84) na slová žalmov 80 a 97 a 12-hlasná kompozícia ***Misericordia tua, Domine*** (C69). Tieto skladby mohli byť súčasťou Sviatku svätého Rocha, Gabrieli mal okrem povinností v Bazilike sv. Marka na starosti aj hudobné produkcie v Scuole di San Rocco. Skladby zo zbierky *Symphoniae sacrae* mohli v liturgii zastupovať omšové časti, napríklad text ***Suscipe, clementissime Deus*** (C70) pre 2 zbory a 6 trombónov sa tematicky hodí na miesto ofertória. V Gabrieliho tvorbe dosahuje polychória svoj vrchol, príkladom môže byť skladba ***In ecclesiis*** (C78) s ritornelmi na slovo Aleluja. Skladateľ v nej používa až štyri rôzne ansámble s 15 hlasmi, pri práci s ktorými využíva dialogický kontrast na dosiahnutie pôsobivých efektov vystihujúcich obsah a štruktúru textu. Tento kontrast môže spočívať v polohe hlasov, sadzbe (sólo a tutti) alebo obsadení (vokálna a inštrumentálna hudba). Podobne mozaikovité sú i texty, ktoré v mnohých prípadoch vznikli kompiláciou, resp. ako poetická parafráza textu viacerých žalmov.

Gabrieliho hudba inšpirovala hudobníkov a uchvacovala súčasníkov. Na veľkolepé, dramatické a farebné diela skladateľa nenadviazali svojou tvorbou len jeho nástupcovia v Bazilike sv. Marka – Claudio Monteverdi, Francesco Cavalli a Antonio Lotti a žiaci, vrátane Schütza, ale priamo či sprostredkovane hudobníci v celej Európe. Gabrieliho duchovná hudba zaznievala v katolíckych i protestantských chrámoch severne od Álp ešte dlho po tom, čo prestala byť v Taliansku aktuálna. Vďaka kontaktom s nemeckým kultúrnym priestorom bola Gabrieliho hudba v 17. storočí známa na Spiši, ale stretávame sa s ňou aj v inventári Evanjelického kostola (dnešný Jezuitský kostol) v Bratislave. Dôležitým impulzom pre oživenie záujmu o Giovanniho Gabrieliho bola kniha *Johannes Gabrieli und sein Zeitalter* – jedna z najstarších vedeckých hudobných biografíí, ktorá vyšla v roku 1834 v Berlíne. Jej autorom bol pruský aristokrat a amatérsky milovník hudby Carl von Winterfeld. Obrazy vyjadrené hudbou sa nestrácajú, ale ožívajú, v tom spočíva magickosť i sila tohto umenia. Platí to aj o obraze Benátok, ktoré sa zrkadlia v nádhernej hudbe Giovanniho Gabrieliho.

Andrej Šuba

Johann Schimrack d. Ä.
Singet dem Herren ein neues Lied
Psalm 96 1-3 Lutherbibel

Singet dem Herren ein neues Lied zur Ehren.
Singet dem Herren, alle Welt!

Singet dem Herrn und lobet seinen Namen,
prediget einen Tag an dem andern sein Heil!

Erzählet unter den Heiden seine Ehre,
unter allen Völkern seine Wundern!

Siehe, wie fein und lieblich ist's
Psalm 133, Lutherbibel

Siehe, wie fein und lieblich ist's,
daß Brüder einträchtig beieinander wohnen!
Wie der köstliche Balsam ist,
der vom Haupt Aaron herabfleußt
in seinen ganzen Bart,
der herabfleußt in sein Kleid, wie der Tau,
der vom Hermon herabfällt auf die Berge Zion.
Denn daselbst verheißt der Herr Segen
und Leben immer und ewiglich!

Zacharias Zarevutius
Meine Seele erhebt den Herren
Magnificat, Lk 1, 46-55

Meine Seele erhebt den Herren,
und mein Geist freuet sich Gottes, meines Heilandes;
denn er hat die Niedrigkeit seiner Magd angesehen.
Siehe, von nun an werden mich selig preisen alle Kindekind;
denn er hat große Ding an mir getan,
der da mächtig ist und des Name heilig ist.
Und seine Barmherzigkeit währet immer für und für
bei denen, die ihn fürchten.
Er übet Gewalt mit seinem Arm
und zerstreuet, die hoffärtig sind in ihres Herzens Sinn.
Er stößet die Gewaltigen vom Stuhl
und erhöht die Niedrigen.
Die Hungerigen füllet er mit Gütern
und lässet die Reichen leer.
Er denket der Barmherzigkeit
und hilft seinem Diener Israel auf,
wie er geredt hat unsern Vätern,
Abraham und seinem Samen ewiglich.

Ján Šimrák

Spievajte Hospodinu novú pieseň

Žalm 96, 1-3

(Biblia podľa prekladu Martina Luthera, Janka Petőczová)

Spievajte Hospodinu novú pieseň,
spievaj Hospodinu, celá zem!

Spievajte Hospodinu, dobrorečte Jeho menu,
zvestuje Jeho spásu deň po deň!

O Jeho sláve rozprávajte medzi pohanmi,
o Jeho slávných skutkoch medzi všetkými národmi!

Hľa, aké dobré, aké milé je to,

Žalm 133, 1-3

Hľa, aké dobré, aké milé je to,
Keď bratia spolu bývajú!
Ako výborný olej na hlave,
čo steká na bradu,
Áronovi na bradu,
čo steká na okraj jeho rúcha.
Ako rosa Hermona, čo padá na Sionské vrchy.
Lebo Hospodin tam udelil
Požehnanie a život na veky.

Zachariáš Zarevúcky

Velebí moja duša Pána

Magnifikat, Lk 1, 46-55

Velebí moja duša Pána
a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi,
lebo zhliadol na poníženosť svojej služobnice.
Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia,
lebo veľké veci mi urobil ten,
ktorý je mocný, a sväté je jeho meno.
A jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie
s tými, čo sa ho boja.
Ukázal silu svojho ramena,
rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú.
Mocnárov zosadil z trónov
a povýšil ponížených.
Hladných nakrmil dobrotami
a bohatých prepustil naprázdno.
Ujal sa Izraela, svojho služobníka,
lebo pamätá na svoje milosrdenstvo,
ako slúbil našim otcom,
Abrahámovi a jeho potomstvu naveky.

Ehre sei dem Vater und dem Sohn
und auch dem Heiligen Geiste,
wie es war im Anfang, jetzt und immerdar
und von Ewigkeit zu Ewigkeit,
Amen.

Giovanni Gabrieli

Quem vidistis, pastores

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

Quem vidistis, pastores
Quem vidistis, pastores, dicite,
annunciate nobis, in terris quis apparuit?
Christum salvatorem de virgine natum vidimus
et chorus angelorum collaudantes Domino.
Mariam et Joseph vidimus
in terra stratos supplices
et natum carum pariter adorantes humiliter.
Gratia Deo, qui dedit nostris victoriam
per Jesum Christum, salvatorem nostrum.
O magnum mysterium
et admirabile sacramentum,
ut animalia viderent Dominum natum
iacentem in præsepio.
Alleluia!

Zacharias Zarevutius

O Jesu mi dulcissime

O Jesu mi dulcissime,
adoro te in stabulo commorantem.
O puer dilectissime,
adoro te in praesepio jacentem.
O Jesu, rex piissime,
adoramus te in foeno cubantem
in coelo fulgentem.

O mira Dei pietas,
O singularis caritas,
Christus datus est,
Jesus natus est,
datus est a Patre,
natus est de virgine matre.

O divina ergo proles,
te colimus hic homines
ut veneremur coelites.

Sláva Otcu i Synu
i Duchu Svätému,
ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz
i vždycky i na veky vekov,
Amen.

Giovanni Gabrieli

Koho ste videli, pastieri?

(voľný preklad Andrej Šuba)

Koho ste videli, pastieri?
Koho ste videli, povedzte,
zvestujte, kto sa to zjavil na zemi?
Videli sme Spasiteľa zrodeného z Panny
a anjelský chór velebiaci Pána.
Videli sme Máriu a Jozefa
tvárou k zemi pokorne
sa modliac k drahému dieťaťu.
Vďaka Pánovi, ktorý nám priniesol víťazstvo,
skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa.
Ó, nesmierne tajomstvo
a obdivuhodná sviatosť,
že zvieratá videli narodeného Pána
ležať v jasliach.
Aleluja!

Zachariáš Zarevúcky

Ó môj najsladší Ježišu

(voľný preklad Jakub Mitrík)

Ó môj najsladší Ježišu,
klaniam sa ti, uloženému v maštali.
Ó najmilovanejšie dieťa,
klaniam sa ti, vloženému v jasle.
Ó Ježišu, ty najlákavejší kráľ,
klaniame sa ti, spiaceму v sene
na nebi žiariacemu.

Ó nádherná láskavosť Boha,
Ó nekonečná dobrota,
Kristus je daný,
Ježiš je narodený,
Od Otca je daný,
z Matky Panny narodený.

Ó potomstvo teda božské,
klaniame sa ti ako smrteľníci,
aby sme ťa raz uctievali ako nesmrteľní.

Der Tag, der ist so freudenreich

Hymn: Dies est laetitiae

Deutsche Übersetzung von Martin Luther

Der Tag, der ist so freudenreich,
aller Kreature,
denn Gottes Sohn vom Himmelreich
über die Nature
von einer Jungfrau ist geboren:
Maria, du bist auserkorn,
daß du Mutter wärest:
Was geschah so wunderbar?
Gottes Sohn vom Himmelreich
der ist Mensch geboren.

Johann Schimrack d. Ä.

Nach dir, Herr, verlanget mich

Psalm 25, 1-5, Lutherbibel

1ma Pars

„Nach dir, Herr, verlanget mich, mein Gott.
Mein Gott, ich hoffe auf dich.
Lass mich nicht zu Schanden werden,
dass sich meine Feinde nich freuen über mich.
Denn keiner wird zu Schanden, der dein harret.
Aber zu Schanden müssen sie werden,
die Losen Verrechter.

2da Pars

Herr, zeige mir deine Wege
und lehre mich deine Steige;
leite mich in deiner Wahrheit und lehre mich!
Denn du bist der (mein) Gott, der mir hülfet;
täglich harre ich dein.“

Giovanni Gabrieli

Buccinate in neomenia tuba

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

Buccinate in neomenia tuba,
in insigni die solemnitatis vestrae.
Alleluia.
In voce exultationis, in voce tubae corneae.
Exultate Deo adiutori nostro.
Alleluia.
Jubilemus Deo in chordis et organo,
in tympano et choro.
Cantate et exultate

Tento deň, deň tak radostný

Hymnus: Dies est laetitiae
(voľný preklad Jakub Mitrík)

Tento deň, deň tak radostný
pre všetky stvorenia;
lebo Boží Syn z nebeského kráľovstva
nadprirodzene
skrze Pannu narodil sa:
Mária, ty si bola vyvolená,
aby si bola matkou.
Čo stalo sa tak zázračne?
Boží Syn z nebeského kráľovstva
sa narodil ako človek.

Ján Šimrák

Ku Tebe, Hospodine, pozdvihujem svoju dušu

Žalm 25, 1-5

(Biblia podľa prekladu Martina Luthera, Janka Petőczová)

1^{vá} časť

„Ku Tebe, Hospodine, pozdvihujem svoju dušu,
Bože môj, v Teba dúfam:
nech nevyjdem na hanbu,
nech moji nepriatelia nejasajú nado mnou.
Nevyjde na hanbu nik z tých, čo očakávajú na Teba;
na hanbu vyjdú tí,
ktorí sú neverní bez príčiny.

2^{há} časť

Ó, Hospodine daj mi poznať svoje cesty,
vyuč ma svojim chodníkom.
Vo svojej pravde veď a vyučuj ma,
lebo Ty si Boh mojej spásy,
na Teba dennodenne očakávam.

Giovanni Gabrieli

Zatrúbte rohom pri nove mesiaca

(voľný preklad Andrej Šuba)

Zatrúbte rohom pri nove mesiaca
i pri jeho splne v deň našej slávnosti.
Aleluja.
Hlasom radosti, zvukom poľnice,
oslavujte Pána, nášho pomocníka.
Aleluja.
Hrajte Pánovi na lúbej lýre, organe,
na bubne i harfe zunivej.
Spievajte a plesajte,

et psallite sapienter.
Alleluia.

Misericordia tua, Domine

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

Misericordia tua, Domine,
magna est super me quia liberasti
animam meam ex inferno inferiori
et hymnum dicam gloriae tuae
gaudebunt labia mea dum cantavero tibi.

Giovanni Gabrieli

In ecclesiis

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

In ecclesiis benedicite Domino.
Alleluia.
In omni loco dominationis
benedic anima mea, Dominum.
Alleluia.
In Deo salutari meo et gloria mea.
Deus auxilium meum,
et spes mea in Deo est.
Alleluia.
Deus noster, te invocamus,
te declaramus, te adoramus.
Libera nos, salva nos, vivifica nos.
Alleluia.
Deus adiutor noster in aeternam.
Alleluia.

Johann Schimrack d. Ä.

Ach Herr, wie sind meiner Feinde so viel!

Psalm 3, 2-9, Lutherbibel

„Ach Herr, wie sind meiner Feinde so viel
und setzen sich so viel wider mich.
Viel sagen von meiner Seele:
Sie hat keine Hilfe bei Gott.
Aber du, Herr, bist der Schild für mich,
und der mich zu Ehren setzt
und mein Haupt aufrichtet.
Ich rufe an mit meiner Stimm den Herren;
so erhöret er mich von seinem heiligen Berge.
Ich liege und schlafe und erwache;
denn der Herr erhält mich.
Ich fürchte mich nicht vor viel hundert Tausenden,
die sich umher wider mich legen.

chváľte ho múdro.
Aleluja.

Veľké je tvoje milosrdenstvo, Pane

Veľké je tvoje milosrdenstvo, Pane,
vyslobodil si moju dušu
z hĺbky pekiel,
preto ti budem spievať na slávu,
plesť budú moje pery pri tvojej chvále.
Aleluja.

Giovanni Gabrieli

V chrámoch dobrorečte Pánovi

V chrámoch dobrorečte Pánovi.
Aleluja.
Kdekoľvek je jeho kráľovstvo,
dobroreč, duša moja, Pánovi.
Aleluja.
V Bohu je moja spása i sláva.
Boh je moja pomoc a nádej.

Aleluja.
Bože náš, teba vzývame,
teba vyznávame, teba uctieваме.
Vyslobod' nás, spas nás, oživ nás.
Aleluja.
Boh je náš pomocník naveky.
Aleluja.

Ján Šimrák

Hospodine, ako mnoho je mojich nepriateľov

Žalm 3, 2-9

(Biblia podľa prekladu Martina Luthera, Janka Petőczová)

Hospodine, ako mnoho je mojich nepriateľov,
Mnohí povstávajú proti mne!
Mnohí o mne hovoria:
Pre neho niet pomoci u Boha!
Ale Ty Hospodine, si mojím štítom,
si mojou slávou,
Ty mi dvíhaš hlavu.
Keď hlasite volám k Hospodinu,
On mi odpovedá zo svojho svätého vrchu.
Ľahol som si a zaspal som a prebudil som sa;
lebo Hospodin ma podopiera.
Nebojím sa desiatok tisícov ľudí,
čo stavajú so vôkol proti mne.

Auf, Herr, und hilf mir, mein Gott!
Denn du schlägest alle meine Feinde auf den Backen
und zerschmetterst der Gottlosen Zähne.
Bei dem Herren findet man Hilfe
und deinen Segen über dein Volk.“

Giovanni Gabrieli

Suscipe, clementissime Deus

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

Suscipe, clementissime Deus
oblationem istam quam tibi offerimus hodie
in spiritu humilitatis
in honorem Sancti Joannis Baptistae.
Veni et benedic hoc sacrificium
Immensae maiestati tuae praeparatum
quam laudant angeli et archangeli
qui non cessant clamare quotidie:
tu solus sanctus, tu solus Dominus,
tu solus altissimus, Jesu Christe.

Surrexit Christus

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

Surrexit Christus Dominus de caelo intonuit.
Alleluia.
Et altissimus dedit vocem suam.
Alleluia.
In die solemnitatis vestrae inducam
vos in terram fluentem lac et mel.
Alleluia.
Populus acquisitionis annuntiate virtutes eius.
Alleluia.

Jubilate Deo

Symphoniae sacrae – Liber secundus (1615)

Jubilate Deo omnis terra,
quia sic benedicetur homo
qui timet Dominum.
Jubilate Deo omnis terra.
Deus Israel coniugat vos
et ipse sit vobiscum.
Auxilium de sancto
tueatur vos et de Sion.
Jubilate Deo omnis terra.
Benedicat vobis Dominus ex Sion
qui fecit caelum et terram.
Jubilate Deo omnis terra.
Servite Domino in laetitia.

Ó, povstaň, Hospodine! Pomôž mi, ó Bože môj!
Veď všetkých mojich nepriateľov zbil si po tvári.
U Hospodina je záchrana,
a nad Tvojím ľudom Tvoje Požehnanie.

Giovanni Gabrieli

Prijmi, najmilosrdnejší Bože

(voľný preklad Andrej Šuba)

Prijmi, najmilosrdnejší Bože,
obetu, ktorú ti dnes
s pokorou prinášame
na počesť svätého Jána Krstiteľa.
Príď a požehnaj túto obetu
prihotovenú pre tvoj majestát,
chvália ho anjeli i archanjeli,
neprestajne volajúc každým dňom:
ty jediný si Svätý, ty jediný si Pán,
ty jediný si Najvyšší, Ježišu Kriste.

Vstal Kristus Pán, z neba zahrnel

Vstal Kristus Pán, z neba zahrnel.
Aleluja.
A Najvyšší vydal svoj hlas.
Aleluja.
V deň vašej slávnosti vás uvediem
do krajiny oplývajúcej mliekom a medom.
Aleluja.
Vyvolený ľud, ohlasujte jeho mocné skutky.
Aleluja.

Jasaj Bohu, celá zem

Jasaj Bohu, celá zem,
požehnaný je človek,
ktorý má bázeň pred Pánom.
Jasaj Bohu, celá zem,
Boh Izraela nech vás spojí
a nech je s vami.
Nech vás žehná
Pán zo Sionu,
ktorý stvoril nebesá i zem.
Nech ťa požehná Pán zo Siona,
ktorý stvoril nebo i zem.
Jasaj Bohu, celá zem,
Slúžte Pánovi v radosti.

JÖRN ANDRESEN

Profesor zborového dirigovania na Mozarteum University v Salzburgu a umelecký riaditeľ súboru Mozarteum vocalEnsemble. Dirigovanie, hru na klavíri a čembale študoval v Drážďanoch a v Amsterdame. Po pozíciách zbormajstra a dirigenta v Zwickau a Koblenzi sa v roku 2008 presunul do Staatstheater am Gärtnerplatz v Mníchove. V rokoch 2015 až 2019 pôsobil ako zbormajster v Semperoper v Drážďanoch. Hostovské angažmány ho zaviedli do Anglickej národnej opery, Bavorskej štátnej opery a Dánskej kráľovskej opery.

Od roku 2008 vystupuje ako zbormajster na Salzburských slávnostiach s koncertným zborom Viedenskej štátnej opery, zborom Saskej štátnej opery a Bachchor Salzburg. Pravidelne spolupracuje s poprednými rozhlasovými a koncertnými zbormi vrátane Bavorského rozhlasového zboru v Mníchove, Rozhlasového zboru MDR v Lipsku, Dánskeho národného vokálneho súboru, Komorného zboru RIAS, Vokal Nord Tromsø a Chœur de Radio France. V roku 2024 Andresen dirigoval Svetový mládežnícky zbor a v roku 2025 medzinárodný zbor Designing Voices na výstave Expo 25 v Osake.

Dirigoval viac než 60 oper, operiet a muzikálov, ako aj mnoho barokových diel. Jeho barokový operný repertoár zahŕňa Purcellove opery King Arthur a The Fairy Queen, Händelove diela Rinaldo, Giustino, a Il Parnasso in Festa, Telemannovu komickú operu Der geduldige Socrates a Lullyho Phaëtona.

V Salzburgu sa s Mozarteum vocalEnsemble a Cappella del'Halla zameriava na sakrálnu hudbu Salzburských skladateľov 17. storočia, od Stefana Bernardiho a Andreasa Hofera až po Heinricha Bibera. Prvým projektom bola svetovo prvá nahrávka Hoferovej Missa Archiepiscopalis. Koncerty s týmto repertoárom pravidelne uvádza v Rakúsku i v zahraničí. Od roku 2024 úzko spolupracuje aj s Centrom pre barokovú hudbu vo Versailles.

Po pedagogických pôsobeniach v Kolíne nad Rýnom a v Drážďanoch, mentorských rokoch pre Fórum zborových dirigentov Nemeckej hudobnej rady bol Andresen v zimnom semestri 2019/20 menovaný profesorom na Universität Mozarteum Salzburg.

JAKUB MITRÍK

Študoval na Cirkevnom konzervatóriu v Bratislave a na Vysokej škole múzických umení v Bratislave klasickú gitaru (J. Zsapka, M. Krajčo). Neskôr absolvoval štúdium starej hudby na Hochschule für Künste v Brémach v odbore lutna (J. Held) a v odbore historická interpretačná prax (M. Cordes).

Je vyhľadávaným kontinuovým a sólovým hráčom na historických strunových nástrojoch, ako sú chitarrone, teorba, baroková lutna, baroková gitara a mandora. Baroková hudba ho priťahovala už v mladom veku, chcel sa venovať jej čo najvernejšej interpretácii na kópiách historických nástrojov. Centrom jeho pozornosti sa stalo 17. storočie. Mimoriadne ho zaujíma prelomové obdobie raného baroka.

Jakub Mitrík spolupracuje s renomovanými ansámbľami venujúcimi sa barokovej hudbe, napr. Concentus Musicus Wien, {Oh!} Orkiestra Historyczna, Bach Consort Wien či Ars Antiqua Austria. V roku 2016 založil orchester Le Nuove Musiche, ktorý sa venuje ranému a vrcholnému baroku.

Medzi jeho najvýznamnejšie účinkovania patrí spolupráca na uvedení opernej trilógie Claudia Monteverdiho (Korunovácia Poppey, Orfeo a Návrat Odysea do vlasti) vo Viedenskej štátnej opere, na operách Giustino Georga Friedricha Händla a Bajazet Antonia Vivaldiho vo Viedenskej komornej opere a *Šperky Madony* Ermanna Wolfa-Ferrariho v Slovenskom národnom divadle. Vystupoval na významných festivaloch starej hudby, akými sú Festival Oude Muziek Utrecht v Holandsku, Tage Alter Musik Regensburg v Nemecku či Dni starej hudby v Bratislave. Účinkoval pod vedením popredných dirigentov, napríklad Pabla Herasa-Casadu, Stefana Gottfrieda, Fritza Haidera, Rubéna Dubrovského a s mimoriadnymi sólistami ako Max Emanuel Cenčić, Romina Basso, Alfredo Bernardini a ďalší.

Jakub Mitrík zvíťazil v roku 2023 na medzinárodnej súťaži H. I. F. Bibera v rakúskom St. Floriane. V roku 2024 nahral vo svetovej premiére komornú hudbu pre sláčiky a mandoru z rakúskeho kláštora Kremsmünster (Mandora – The Lute of the Monasteries, Panclassics 2025).

LE NUOVE MUSICHE

Orchester Le nuove musiche vznikol v Bratislave v roku 2016 z iniciatívy lutnistu Jakuba Mitríka. Názov si zvolil na základe rovnomennej významnej zbierky monódií slávneho speváka a ranobarokového skladateľa Giulia Cacciniho. Poslaním Le nuove musiche je historicky informovaná interpretácia starej hudby s dôrazom na zachovanie autenticity kompozícií. Orchester sa sústreďuje na uvádzanie diel raného a vrcholného baroka najvýznamnejších i zabudnutých autorov svetovej a domácej hudobnej literatúry.

Súbor pravidelne vystupuje v komornom obsadení na domácych i zahraničných koncertných pódioch (Slovenská filharmónia, Štátna filharmónia Košice, Nitrianska synagóga, Kostol Premenenia Pána v Španej Doline) a tiež na festivaloch ako Košická hudobná jar, Dni starej hudby, Festival Pro Musica Nostra, Vivat vox organi, Musica nobilis, Domus Artis, Kromer Biecz Festival v Poľsku, Lübecker Lauten Lust v Nemecku, Haydn Festival v rakúskom Rohrau a ďalšie.

Orchester sa venuje aj nahrávaniu a vydávaniu hudby menej známych barokových skladateľov. Prvé dva tituly, The Monodies (2021) a Cara mia Cetra (2022), venoval Sigismondovi d'Indiovi, nasledujúci Geistliche Harmonien I (2025) je prvou nahrávkou rovnomenného diela Samuela Capricorna.

V aktuálnej koncertnej sezóne sa komorný súbor rozšíril o dychoú sekciu barokových trombónov a ranobarokových cínkov a miešaný spevácky zbor. V deviatich koncertoch Cyklu Gesamtkunstwerk 2025/2026 predstaví pod vedením vynikajúceho nemeckého dirigenta Jörna Hinnerka Andresena diela spišských autorov Jána Šimráka, Thomasa Goslera a Juraja Wirsingera a bardejovského skladateľa Zachariáša Zarevúckeho spolu s dielami ich súčasníkov Claudia Monteverdiho, Giovanniho Girolama Kapspergera a Giovanniho Gabrieliho. Orchester vystúpil na Bratislavských hudobných slávnostiach, festivale Košická hudobná jar a Levočské babie leto.

Projekt občianskeho združenia „Človek a Umenie“ z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

61. Bratislavské hudobné slávnosti

BHS

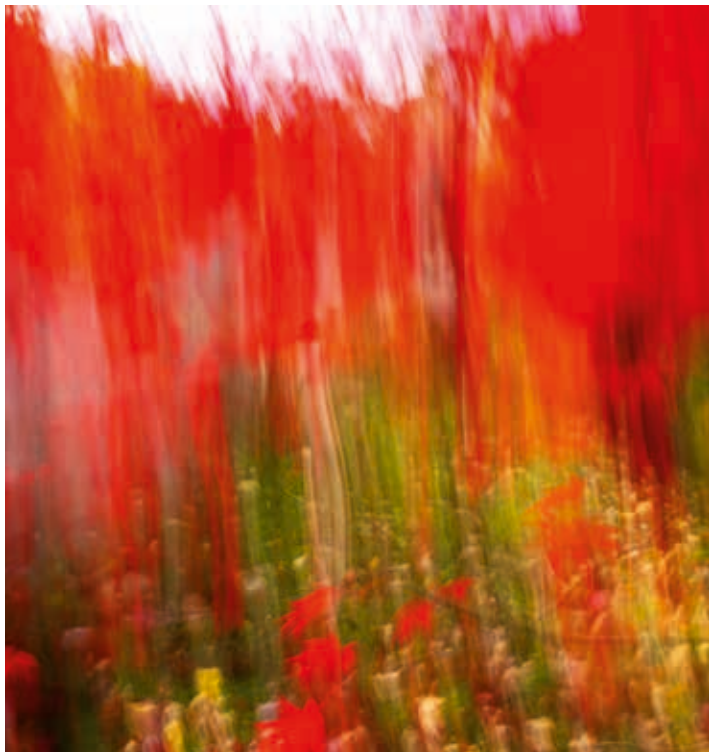

Foto: Vladimír Kufcák

23. 9. – 11. 10. 2026

Bratislava Music Festival
Festspiele Bratislava
Fetes de Musique de Bratislava

Hlavný usporiadateľ BHS

www.filharmonia.sk

Vstupenky na koncerty BHS v predaji od 20. mája 2026
v pokladnici Slovenskej filharmónie a online.

Slovenská filharmónia, Medená 3, 816 01 Bratislava, SR

Pokladnica Slovenskej filharmónie

Reduta, Nám. Eugena Suchoňa 1, Bratislava
otvorená v pracovných dňoch po – pia 12.00 – 18.00
a hodinu pred koncertom v mieste jeho konania
Zmena programu a interpretov vyhradená.

Rezervácie

+421 2 20 47 52 33, +421 2 20 47 52 93
vstupenky@filharmonia.sk
online predaj a rezervácie vstupeniek
www.filharmonia.sk
Predaj vstupeniek na vybrané koncerty aj v sieti Ticketportal

Slovenská filharmónia vyhotovuje obrazové snímky
a zvukové a zvukovo-obrazové záznamy z koncertov
a je oprávnená ich použiť primeraným spôsobom
na umelecké účely.

**NÁRODNÁ
BANKA
SLOVENSKA**
EUROSISTÉM

HRDÝ PARTNER SF

AUTO | *Prestige*
bigmedia
PREMIUM OUTDOOR

● RÁDIO
● DEVÍN

• tasr •

|| • Hudobný
život

OPERA
SLOVAKIA

Klasika
Plus.cz

OPERA+

S I T A

Forbes

vivo rádio

SME

tyždenník
slovenka

FinReport

CITYLIFE
ČO SA DEJE
V BRATISLAVE A OKOLÍ

THE
SLOVAK SPECTATOR

SLOVAKIA | ONLINE

Slovenská filharmónia je štátna príspevková
organizácia Ministerstva kultúry SR

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Stretneme sa na koncerte